

Amorium İç Sur Kazılarında Bulunan Türk-İslam Dönemi (13-15. Yüzyıl) Sırsız Seramikleri: Pişirme Kap Buluntuları

Turkish-Islamic Period (13th-15th Centuries) Unglazed Ceramics Found in Amorium Inner Wall Excavations: Cookware Finds

Mehmet Kurt¹

Öz

Sırsız seramik buluntuları, Anadolu'da yürütülen birçok arkeolojik kazı çalışmasında en yoğun karşılaşılan buluntu türlerinden birini oluşturur. Çeşitli gıdaları pişirmek, ısıtmak, saklamak ya da servis etmek amacıyla kullanılan söz konusu buluntular, gündelik hayatı ve özellikle de mutfak kültürünü yansıtmaları açısından önemli arkeolojik verilerdir. Sırsız seramik buluntularıyla ilgili çalışmalar her ne kadar az olsa da bu buluntu türünün birçok merkezde yoğun şekilde ele geçtiği görülmektedir. Bu çalışmayla bu merkezlerden biri olan Amorium'daki bir grup sırsız seramik buluntusunun tanıtılması ve sırsız seramik buluntularıyla ilgili yapılan çalışmalara katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Toplamda 55 parçadan oluşan Amorium sırsız seramik kap parçası, kentin Yukarı Şehir bölümünde yer alan İç Sur alanındaki kazı çalışmalarında tespit edilmiştir. İki farklı hamur yapısı sergileyen söz konusu sırsız seramik parçaları, pişirme kap buluntuları olarak tanımlanmıştır. Anadolu'da birçok merkezde benzer örnekleri tespit edilen pişirme kap buluntularının farklı dönem aralıklarına tarihlendirildiği görülmektedir. Bu nedenle Amorium pişirme kap buluntularının tarihlendirme önerisinde tespit edildikleri alandaki arkeolojik veriler dikkate alınmıştır. Bu veriler göz önünde bulundurularak Selçuklu, Beylikler ve Erken Osmanlı dönemlerine (13-15. yüzyıl) tarihlendirilen söz konusu buluntular, Amorium'daki Türk-İslam yerleşimine ilişkin gündelik besin alışkanlıklarını yansıtmaları açısından da önemli bulgulardır.

Anahtar kelimeler: Amorium, iç sur, Orta Çağ Arkeolojisi, sırsız seramik, pişirme kabı

ABSTRACT

Unglazed ceramic finds constitute one of the most common types of finds in many archaeological excavations carried out in Anatolia. Unglazed ceramics, which are utilised to cook, heat, store, or serve various foods, are important archaeological data in terms of reflecting daily life and especially cuisine culture. Despite a limited number of studies conducted on unglazed ceramic finds, this type of find has been intensively discovered in many centres. This study aimed to introduce a group of unglazed ceramic finds in Amorium, one of these centres, and to contribute to the studies conducted on unglazed ceramic

¹Kültür ve Turizm Bakanlığı, Afyonkarahisar Müzesi,
Müze Araştırmacısı, Afyonkarahisar, Türkiye

ORCID: M.K. 0000-0001-9639-1090

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Mehmet Kurt,

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Afyonkarahisar Müzesi,

Müze Araştırmacısı, Afyonkarahisar, Türkiye

E-posta: mehmetkurt2627@gmail.com

Başvuru/Submitted: 26.11.2023

Revizyon Talebi/Revision Requested: 10.05.2024

Son Revizyon/Last Revision Received: 15.05.2024

Kabul/Accepted: 17.05.2024

Online Yayın/Published Online: 24.06.2024

Atıf/Citation: Kurt, Mehmet. "Turkish-Islamic Period (13th-15th Centuries) Unglazed Ceramics Found in Amorium Inner Wall Excavations: Cookware Finds".

Sanat Tarihi Yıllığı - Journal of Art History 33(2024), 171-194.

<https://doi.org/10.26650/sty.2024.1396363>

finds. The Amorium unglazed ceramic pot, which consists of 55 pieces in total, was discovered during excavations in the Inner Wall area in the Upper City region of the city. Amorium unglazed ceramic pieces exhibiting two different clay structures were described as cookware finds. It is seen that the cookware finds, similar examples of which were found in many centres in Anatolia, are dated to different period intervals. Therefore, the archaeological data in the area where they were discovered were considered in the dating of Amorium cookware. Based on these data, these finds were dated to the periods of Seljuk, Beyliks, and Early Ottoman (13th-15th centuries) and are also important findings in terms of reflecting daily eating habits related to the Turkish-Islamic settlement in Amorium.

Keywords: Amorium, Inner wall, Mediaeval Archaeology, unglazed ceramic, cookware

EXTENDED ABSTRACT

The subject of this study is a group of unglazed ceramic pots found in the Amorium excavations. Amorium, which is a mediaeval city settled by many civilisations such as Hittites, Phrygians, Romans, Byzantines, Seljuks, Beyliks, and Ottomans since 2000 BC, is located in Hisarkoy, which is approximately 12 km east of Emirdag, Afyonkarahisar. Unglazed ceramics, which were unearthed in the Amorium excavations and used to cook, heat, or store various foods, are important archaeological data in terms of reflecting daily life in Amorium and especially the cuisine culture. Although there are few studies on unglazed ceramic finds, this type of find is extensively found in many centres.

A total of 55 unglazed ceramic finds were found in the Inner Wall excavations in the Upper City region of the city. Unglazed ceramics exhibiting two different clay structures consist of cookware finds and covers and bottom pieces. In general, these finds are mostly in similar form regardless of region or date range. The common need to cook, heat, store, or serve various foods likely led to the emergence of similar cookware forms. In fact, similar samples discovered in Amorium, Karacahisar Castle, Smyrna Excavation, Komana Excavation, Savsat Castle, Bitlis Castle, Taskun Castle, Kemah Castle, Tille Mound Excavation, Bayburt Castle, and Harran Excavation in Anatolia are dated to different periods. In addition to these centres, it is possible to discover many samples with a similar form dated to a wide geographical distribution and time interval. Therefore, it would be more useful to focus on the areas where Amorium cookware finds are discovered in the dating suggestion of the finds and to make an evaluation through the find-space relationship.

Amorium cookware was discovered in the Inner Wall area where excavations started in 2014. In the works continuing until today, the Inner Walls and tower structures dating back to the Byzantine Period have been unearthed with all their lines. With the end of the Byzantine presence in the city following the 11th century, the Inner Wall may have been preferred as a sheltered living space for the settlers of the Turkish-Islamic Period in the 13th-15th centuries. In fact, many hearthstone-niched spaces were found in the area. In these spaces, where these new settlers of the city met their daily shelter needs, glazed ceramic pots dating back to the periods of Seljuks, Beyliks, and Early Ottomans, glazed brick samples, tools, horseshoe finds, bronze weights, and door fittings were discovered in addition to cookware. Moreover, the burn

marks on the cookware and quarries uncovered in these spaces clearly reveal the relationship between the cookware finds and the hearthstones.

It is not possible to express what kind of foods were cooked and prepared with Amorium cookware finds dating back to the 13th-15th centuries. Nevertheless, at this point, an evaluation can be made on the basis of the table culture of the period. Food and soup varieties made from meat and cereal products in the Seljuk, Beyliks, and Ottoman Periods were consumed daily. It is possible to mention the habit of similar consumption of Amorium during the Turkish-Islamic period. In fact, various agricultural activities were carried out in the city based on the agricultural tools found in the excavations of the Inner Wall and narrations by Ebul Fida. Furthermore, cattle horseshoes and animal bones found in the Inner Wall area provide clues regarding the animal husbandry activities of the settlers. Based on these data, it is possible to claim that meat and various cereal products may have been prepared for consumption with the Amorium cookware in accordance with the nutritional habits of the period.

Giriş

Bu çalışmanın konusunu Amorium kazılarında¹ bulunan bir grup sırsız seramik kap parçası oluşturmaktadır (G. 1). Arkeolojik kazı çalışmalarının yürütüldüğü birçok merkezde en yoğun karşılaşılan buluntu türlerinin önemli bir grubunu sırsız seramik kap parçaları oluşturur. Benzer yeme içme alışkanlıklarından dolayı çoğunlukla benzer formda üretilen söz konusu buluntuları herhangi bir kültürle ya da dönemle ilişkilendirmek genellikle güçtür. Bu çalışma ile Amorium İç Sur alanında ele geçen sırsız seramik kap parçalarının buluntu-mekân ilişkisi bağlamında değerlendirilmesi, tarihlendirilmesi ve diğer merkezlerde tespit edilen benzer örneklerin tarihlendirme önerilerine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Görsel 1: Amorium Kent Planı ve Genel Görünüm (Amorium Kazı Arşivi)

Çalışmaya konu olan sırsız seramikler, Amorium'un² Yukarı Şehir bölümünde yer alan ve kazı çalışmalarına 2014 yılında başlanan İç Sur alanında ele geçmiştir (G.2). 2014 yılı çalışmalarında İç Sur güney duvarının bir kısmı ile sur duvarına bitişik kule yapısı açığa çıkarılmıştır³. 2016 yılında alanda devam eden çalışmalarda İç Sur'un kuzey-güney doğrultulu

- 1 Amorium Kazıları 2013 yılından itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2014 yılından itibaren Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri komisyonunca kabul edilen Genel Amaçlı (Proje No: 2204E037) ve Lisansüstü tez projeleri kapsamında ve Türk Tarih Kurumu tarafından desteklenmektedir.
- 2 Amorium, M.Ö 2000'lerden itibaren Hitit, Frig, Roma ve Bizans'ın yanı sıra Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Dönemi'nde yerleşim görmüş bir Orta Çağ kenti olup Afyonkarahisar'a bağlı Emirdağ'ın yaklaşık 12 km. doğusundaki Hisarköy'de yer almaktadır. Kent tarihçesi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Chris Lightfoot ve Mücahide Lightfoot, *Anadolu'da bir Bizans Kenti Amorium* (İstanbul: Homer Kitabevi, 2007); Eric A. Iverson, "Amorium in the Byzantine Dark Ages (seventh to ninth centuries)," *Post-Roman Towns, Trade and Settlement in Europe and Byzantium, Vol. 2, Byzantium, Pliska, and the Balkans*, ed. Joachim Henning (Berlin: Walter de Gruyter, 2007); Talat Koçak, "Arkeolojik Veriler ve Yazılı Kaynaklar Işığında Amorium Kenti'nin Tarihi (En eski çağlardan Bizans yerleşiminin sonuna kadar)" (Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, 2018); Hasan Yılmazyaşar ve Zeliha Demirel Gökalp, "Amorium'da Yukarı Şehir İç Sur Kazıları (2014-2018)," *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21/4, (2021), 1017-1050. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1039496>
- 3 Zeliha Demirel Gökalp, Ayşe Ceren Erel, Nikos Tsiviskis ve Hasan Yılmazyaşar, "2014 Yılı Amorium Kazısı," *37. Kazı Sonuçları Toplantısı 3* (Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2016), 202-203.

doğu duvarı ile duvarın doğu cephesinde kare planlı kule yapısı tespit edilmiştir. Ayrıca güney sur duvarı ile doğu sur duvarının köşe yaptığı noktada 3,5x2,5 m. ölçülerinde bir payanda ortaya çıkarılmıştır⁴. 2017 yılında İç Sur doğu duvarının kuzeydeki yönelimini takip etmek amacıyla sürdürülen çalışmalarda İç Sur doğu duvarının yuvarlak bir kule ile köşe yaparak batı yönde devam ettiği anlaşılmış ve kuzey duvarını oluşturan bu hatta İç Sur giriş kapısı ortaya çıkarılmıştır⁵. İç Sur alanı içerisinde 2018 yılında sürdürülen çalışmalarda ise İç Sur doğu ve kuzey duvarlarından istifade edilerek inşa edilen ve kentteki Türk-İslam Dönemi'ne tarihlendirilen ocak nişli mekânlar⁶ ile bu mekanlardan çok sayıda sırlı⁷ ve sırsız seramik kap parçası ile bronz ağırlık ve hayvan figürlü kapı aksami⁸ ve hayvan kemikleri tespit edilmiştir.

Görsel 2: İç Sur Alanı (Amorium Kazı Arşivi)

2020 yılında, İç Sur kuzey duvarındaki giriş kapısının batısında devam eden kuzey duvarı ile bu duvara kuzey cepheden birleşik bir kule yapısı daha açığa çıkarılmıştır. Ayrıca İç Sur kuzey duvarının güney cephesine bitişik halde yine Türk-İslam Dönemi ocak nişli mekânları ile aynı mekânlardan yine çok sayıda sırlı⁹ ve sırsız seramik kap parçası ele geçmiştir. Aynı yıl İç Sur kuzey duvarının batı duvarı ile köşe yaptığı noktada Bizans Dönemi'ne tarihlenen bir mekân tespit edilmiştir. Fakat mekânın güney duvarına paralel halde örülen ocaklı nişli duvar, bu mekânın da Türk-İslam Dönemi'nde çeşitli onarımlarla ihtiyaca yönelik olarak yeniden kullanılmış olduğunu ortaya koymaktadır. İç Sur batı duvarının güneydeki yönelişinin tespiti

4 Zeliha Demirel Gökalp, Ayşe Ceren Erel ve Hasan Yılmazyaşar, "2016 Yılı Amorium Kazısı," 39. *Kazı Sonuçları Toplantısı 2* (Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2018), 560.

5 Zeliha Demirel Gökalp, Ayşe Ceren Erel, Nikos Tsiviskis ve Hasan Yılmazyaşar, "Amorium Kazıları 2017," 40. *Kazı Sonuçları Toplantısı 3* (Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2019), 716.

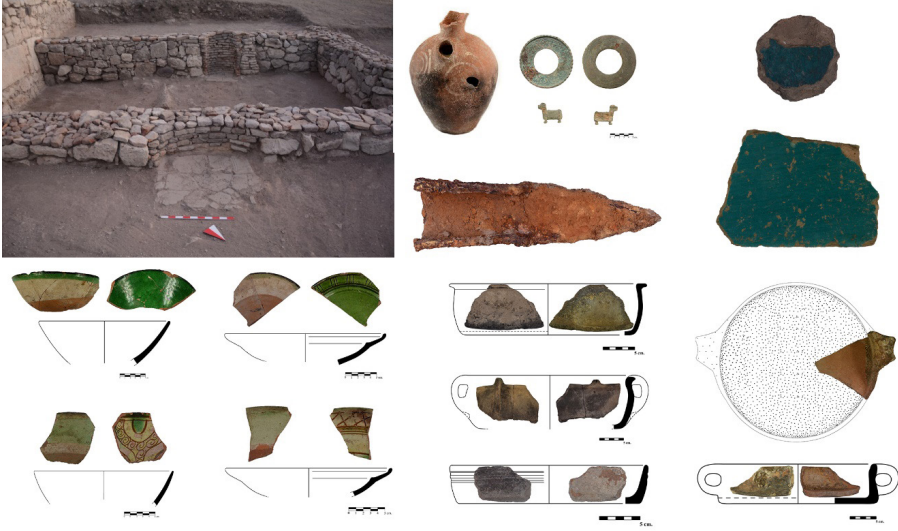
6 Zeliha Demirel Gökalp, Ayşe Ceren Erel, Nikos Tsiviskis, Hasan Yılmazyaşar ve Mehmet Kurt, "2018 Yılı Amorium Kazıları," 41. *Kazı Sonuçları Toplantısı 4* (Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2020) 570.

7 Lale Doğer ve Muhsine Eda Armağan, "Amorium, Yukarı Şehir İç Sur Alanı Kazısından Geç Orta Çağ Sırlı Seramikleri Üzerine İlk Gözlemler," *Art-Sanat* 14, (2020), 71-110. <https://doi.org/10.26650/artsanat.2020.14.0004>

8 Yılmazyaşar ve Demirel Gökalp, "Amorium'da Yukarı Şehir İç Sur Kazıları (2014-2018)," 1029.

9 Mehmet Kurt, "Amorium İç Sur Kazıları (2020-2021) Beylikler ve Erken Osmanlı Dönemi Sırlı Seramik Buluntuları," *ODÜSOBIAD* 12/2, (2022), 2291-2306. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1094700>

için devam eden çalışmalarda ise İç Sur batı duvarı ile duvarı içerden destekleyen 3'er metre aralıklı destek payandaları tespit edilmiştir. Ayrıca İç Sur batı duvarı ile güney duvarının birleştiği noktada yuvarlak bir kule yapısı daha açığa çıkarılmıştır. Daha önceki çalışmalarda İç Sur doğu ve kuzey duvarlarına bitişik halde inşa edilen Türk-İslam Dönemi mekânlarının İç Sur batı duvarında da aynı yöntemle inşa edildiği anlaşılmıştır¹⁰.

Görsel 3: İç Sur Alanı Ocak Nişli Türk-İslam Dönemi Mekânları ve Buluntu Türleri
(Fotoğraf/Çizim M. Kurt)

2021 yılı çalışmalarında İç Sur güney duvarı tüm hatları ile ortaya çıkarılmıştır. İç Sur batı duvarında olduğu gibi burada da iç sur duvarını içerden destekleyen payandalar tespit edilmiş ve güney cephesinde ise bir kule yapısı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca tüm açmalar boyunca güney sur duvarının kuzey cephesine bitişik halde ve kuzey yönde devam eden duvarlar tespit edilmiştir. İçerisinde çok sayıda sırlı¹¹ ve sırsız seramik buluntusunun ele geçtiği duvarların, Türk-İslam dönemine tarihlenen mekânlar oluşturduğu anlaşılmıştır. Ayrıca alanda yine buradaki Türk-İslam dönemine işaret eden sırlı tuğla örnekleri¹², madeni tarım aletleri¹³ ve nal buluntuları (G.3) tespit edilmiştir. 2022 yılında İç Sur'un güneybatı köşesinde yürütülen çalışmalarda ise

10 Zeliha Demirel Gökalp, Ayşe Ceren Erel, Nikos Tsiviskis, Hasan Yılmazyaşar ve Mehmet Kurt, "2019 ve 2020 Yılı Amorium Kazıları," *2019 ve 2020 Yılı Kazı Çalışmaları 4* (Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2022), 508.

11 Kurt, "Amorium İç Sur Kazıları (2020-2021) Beylikler ve Erken Osmanlı Dönemi Sırlı Seramik Buluntuları," 2291-2306.

12 Zeliha Demirel Gökalp, Nikos Tsiviskis, Mehmet Kurt ve Çağla Bulduk, "2021 Yılı Amorium Kazıları," *42. Kazı Sonuçları Toplantısı 5* (Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2023), 491-500.

13 Mehmet Kurt, "Amorium Kenti Yukarı Şehir kazılarında 2013-2021 yıllarında bulunan Türk Dönemi madeni tarım aletleri," *Anadolu'da Bir Çınar, Prof. Dr. M. Erol Altunsapan 60. Yaş Armağanı*, ed. B. Yelda Olcay Uçkan (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2022), 331-338.

yine İç Sur alanı içerisindeki Türk-İslam Dönemi mekânlarına ilişkin yapı bakiyeleri açığa çıkarılmıştır. Söz konusu mekânlarda yine Beylikler ve Erken Osmanlı Dönemi'ne tarihlenen çok sayıda sırlı¹⁴ ve sırsız seramik kap buluntusu ele geçmiştir¹⁵.

Amorium İç Sur Sırsız Seramik Kap Buluntuları Hamur Yapısı

Çalışmada ele alınan sırsız seramik kap buluntularında iki tip hamur yapısı gözlemlenmiştir¹⁶. Tip A olarak belirlenen kırmızı renk tonlarındaki (5YR 7/6) hamur orta gözenekli olup içeriğinde mika, kuvars, kireç, kum ve siyah-beyaz renkte küçük taşçıklar yer alır. Tip B olarak belirlenen ve yine kırmızı renk tonlarında olan (2,5YR 5/8) hamur ise Tip A'ya oranla daha gözenekli bir yapıya sahip olup içeriğinde yoğun mika, kuvars, kireç ve küçük beyaz taşçıklar yer alır. Her iki hamur tipi de kapların kullanımı sırasında yüksek ısıya direnç gösterecek yapıdadır. Özellikle de Tip B'de görülen yoğun mikanın, ısıya maruz kalma durumunda esnek bir yapıya bürünmesi seramik hamuruna dayanıklılık kazandırmaktadır¹⁷. Tip B olarak belirlenen hamur yapısını, Tip A'dan ayıran bir diğer özellik de hamur yüzeyinin sabunumsu bir dokuya sahip olmasıdır. Ayrıca buluntuların birçoğunun hamur yüzeyinde işleve yönelik kullanım sırasında oluşan yanık izleri görülebilmektedir.

Form ve İşlev Güveç kapları

Sırsız seramiklerin büyük bir çoğunluğunu güveç kap parçaları oluşturmaktadır. Çeşitli gıdaları pişirmede kullanılan güveç kapları, 4 ayrı tip halinde ele alınmıştır. Buna göre Kat.1-11 numaralı 11 parça Tip 1 (G.4) olarak belirlenmiştir. Tip 1'e ait güveç kaplarının hafif konik formdaki gövdesi yukarıya doğru uzanarak düz bir ağızla sonlanmaktadır. Buluntuların ağız çapları 29-32 cm. yükseklikleri 5,5-7,5 cm. ve et kalınlıkları ise 1,2-1,5 aralığında değişmektedir. Bu tipteki güveç kapları, form bakımında Taşkun Kale¹⁸, Kemah Kalesi¹⁹, Şavşat Kalesi²⁰

14 Kurt, "Amorium İç Sur Kazıları (2020-2021) Beylikler ve Erken Osmanlı Dönemi Sırlı Seramik Buluntuları," 2291-2306.

15 Mehmet Kurt, "2022 Yılı Amorium İç Sur ve Bazilika B Kazıları Sırlı Seramik Buluntuları," *ASOS JOURNAL* 136, (2023), 263-281. DOI : 10.29228/ASOS.66581

16 Çalışmada ele alınan sırsız seramik kap parçalarının hamur renklerinin belirlenmesinde Munsell renk kataloğundan yararlanılmıştır.

17 Zeliha Mete, *Seramik Kimyası* (İzmir: Tıbyan Yayıncılık, 2020), 108.

18 Anthony McNicoll, *Taşkun Kale Keban Rescue Excavation, Eastern Anatolia* (Oxford: Oxford Bar, 1983), Fig.70 /181-185.

19 Nurşen Özkul Fındık, "Kemah Kalesi Seramik Buluntuları," *Kemah Kalesi Kazıları*, ed. Muhammet Lütfü Kındıgılı (Erzincan: Erzincan Valiliği Kültür Yayınları, 2020), 247, Tablo 12/1.

20 Melih Yardımcı, "Şavşat Kalesi Kazısı Sırlı ve Sırsız Seramik Buluntuların Değerlendirilmesi" (Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 2015), 100, Ka.no.71; Güler Yılmaz, Nurşen Özkul Fındık ve Osman Aytekin, "Şavşat Kalesi 2016-2017 Kazılarında Bulunmuş Olan Orta Çağ Dönemine Ait Sırsız Seramikler," *Art-Sanat* 18 (2022), 416, Tablo 2/G.41, DOI: 10.26650/artsanat.2022.18.1004283

ve Tille Höyük Kazısı'nda²¹ tespit edilen pilek kapları (ekmek pişirme kapları) ile benzer özellikler sergilerler. Fakat Amorium örneklerinin pilek kaplarına oranla daha derin kaplar olduğu ve ağız kenarını içerden olasılıkla kapağın oturması için oluşturulmuş belirgin bir yivlin dolandığı görülmektedir. Bu nedenle kapakla birlikte kullanıldıkları düşünülen kap örnekleri, çeşitli gıdaları pişirmede kullanılan güveç kapları olarak tanımlanmıştır. Söz konusu güveç kaplarından Kat.1-3 numaralı örneklerde ağız kenarından başlayarak gövdenin yaklaşık yarısında sonlanana kulplar yer alır. Fakat kulp delikleri oldukça dar tutulduğu için el ile taşımaya pek uygun değildir. Bu da bu tipteki kapların taşınma işleminin deliklerden geçirilen bir başka alet yardımıyla gerçekleşmiş olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Kulplu örneklerin yanı sıra örneklerin bir kısmında ağız kenarının dış yüzeyine küçük tutamaçların eklendiği görülmektedir. Oldukça küçük olan tutamaçların, taşıma işlevinden ziyade bezeme amacıyla eklenmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu tipteki tüm güveç kap örneklerinin küçük parçalar halinde ele geçmiş olması hem kulp hem de tutamaçların aynı kap üzerindeki kullanımına ilişkin bir değerlendirmede bulunmaya pek olanak tanımamaktadır. Fakat kabın taşıma işlevini sağlayan kulpların ve bezeme unsuru olduğu düşünülen tutamaçların aynı kap üzerindeki dik eksenlerde karşılıklı olarak yerleştirilmiş olması mümkündür. Benzer tipteki güveç kaplarının Amorium'da tespit edilmiş ve yayımlanmış benzer örnekleri 14-15. yüzyıllara²², kulp yerine tutamaçların tercih edildiği Karacahisar Kalesi örnekleri 13-14. yüzyıllara²³ ve Smyrna Kazısı benzer örnekleri 18-19. yüzyıllara tarihlendirilmiştir²⁴.

Görsel 4: Tip 1'e Ait Güveç Kabı Örneği (Fotoğraf/Çizim M. Kurt)

Güveç kap örnekleri arasında en yoğun grubu, Tip 2 (G.5) olarak belirlenen Kat.12-27 numaralı parçalar oluşturmaktadır. Bu tipteki kap örneklerinin tamamı yarı-küresel gövde formunda olup dışa doğru hafif açılı uzanan yuvarlak bir ağızla sonlanmaktadır. Ağız genişlikleri 26-33 cm aralığında, et kalınlıkları ise 1-1,5 cm. aralığında değişen kap buluntularından sadece

21 John Moore, *Tille Höyük I* (Ankara: British Institute of Archaeology, 1993), Fig.46/184.

22 Önder Er, "Amorium, Yukarı Şehir Bazilika B (2013-2019) Kazılarında Bulunan Orta Çağ Sırsız Seramikleri," 93-94, Kat.no70-71.

23 Mehmet Erol Altınsapan ve Meydan Palalı, *Eskişehir Karacahisar Kalesi Kazı Buluntuları (2011-2014)* (İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 2018), 144; Hasan Yılmazyaşar, Yunus Emre Karasu, Nurşen Özkul Fındık, *Bizans'ın Osmanlı'ya: Karacahisar Kalesi Seramikleri (2019-2022)*, (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2023), 357, Kat.no.883.

24 Sevinç Gök, "İzmir'in Ticari Yaşamında Osmanlı ve Avrupa Seramiklerinin Yeri," *Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri*, ed. Akın Ersoy ve Gözde Şakar (İstanbul: Ege Yayınları, 2015), 70-71, Tablo 5/13.

iki örneğin yükseklik ölçüleri alınabilmektedir. Buna göre Kat.12 numaralı parça 10,4 cm. ve Kat.14 numaralı parça ise 9,5 cm. yüksekliğindedir. Yüksekliği alınabilen her iki örnekten yola çıkarak bu gruptaki kapların Tip 1'e benzer şekilde derin kaplar olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Kat.12-14 numaralı parçalarda ağız kenarından başlayan kulpları, gövdenin yaklaşık yarısında sonlandığı görülmektedir. Kulplu örneklerin yanı sıra tüm örneklerin ağız genişliklerini de göz önünde bulundurarak bu tipteki güveç kaplarının her iki yandan kulplu olduğunu söylemek mümkündür. Benzer formdaki Komana Kazısı benzer örnekleri 13. yüzyıla²⁵, Şavşat Kalesi benzer örnekleri 13-15. yüzyıllara²⁶, Bitlis Kalesi²⁷ ve Smyrna Kazısı²⁸ benzer örnekleri ise yine 18-19. yüzyıllara tarihlendirilmiştir.

Görsel 5: Tip 2'ye Ait Güveç Kabı Örneği (Fotoğraf/Çizim M. Kurt)

Tip 3 (G.6) olarak belirlenen Kat.28 ve Kat.29 numaralı parçalar, gövde formu açısından Tip 2 ile benzer özellikler sergiler. Her iki tip arasındaki farklılık ise ağız kenarında göze çarpmaktadır. Amorium'daki benzer örnekleri 14-15. yüzyıllara tarihlenen²⁹ bu örneklerde yarı-küresel formdaki gövde, düzleme yatay uzanan dışa çekik yuvarlak bir ağızla sonlanır. Söz konusu kapların ağız genişlikleri 28-30 cm., et kalınlıkları ise 1,1-1,2 aralığında değişmekte olup bunlardan Kat.28 numaralı kabın yüksekliği 8 cm.'dir. Buradan yola çıkarak bu kap buluntularının da çok derin kaplar olmadığı anlaşılmaktadır. Tip 3'teki her iki örneğin de küçük parçalar halinde ele geçmiş olmasından dolayı kulp ya da tutamaç izi tespit edilememiştir.

25 Yunus Emre Karasu, "Komana Anadolu Selçuklu Çağı Seramikleri" (Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 2020), 386, Kat.noS14-15.

26 Yılmaz, Özkul Fındık ve Aytekin, "Şavşat Kalesi 2016-2017 Kazılarında Bulunmuş Olan Orta Çağ Dönemine Ait Sırsız Seramikler," 416, Tablo 2/G.36, G.38.

27 Yunus Emre Karasu, "Bitlis Kalesi Osmanlı Dönemi Günlük Yaşamında Sırsız Seramikler (2022 Yılı Kazı Sezonu)," Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi 11, (2023), 1079, Tablo 1/19-21. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1310053>

28 Gök, "İzmir'in Ticari Yaşamında Osmanlı ve Avrupa Seramiklerinin Yeri," 70-71, Tablo 5/14.

29 Önder Er, "Amorium, Yukarı Şehir Bazilika B (2013-2019) Kazılarında Bulunan Orta Çağ Sırsız Seramikleri," 94, Kat.no72.

Görsel 6: Tip 3'e Ait Güveç Kabı Örneği (Fotoğraf/Çizim M. Kurt)

Tip 4 (G.7) olarak belirlenen Kat.30 numaralı parçanın gövdesi, Tip 2 ve Tip 3'e benzer şekilde yarı-küresel formdadır. Buluntunun ağız kenarı Tip 2 ve Tip 3'ten farklı olarak yukarıya doğru uzanan basit yuvarlak formdadır ve ağız kenarında kulp yerine yine kabın taşınmasında pratik çözüm sağlayan tutamaç yer almaktadır. Parçanın ağız genişliği 25 cm., et kalınlığı ise 1 cm.'dir. Diğer güveç kabı örneklerinde olduğu gibi burada da benzer formdaki Amorium örneklerinin 14-15. yüzyıllara tarihlendirildiği görülmektedir.³⁰

Görsel 7: Tip 4'e Ait Güveç Kabı Örneği (Fotoğraf/Çizim M. Kurt)

Pilek kapları (Ekmek pişirme kapları)

Güveç kaplarına oranla daha sığ kaplar Kat.31-33 numaralı pilek kapları (G.8), düz dipli olup hafif konik formdaki gövdeleri yukarıya doğru uzanarak basit yuvarlak bir ağızla sonlanır. Ağız genişlikleri 24-28 cm., yükseklikleri 4-4,7 cm. aralığında değişen kapların et kalınlıkları ise yaklaşık 1 cm.'dir. Amorium'da daha önceki çalışmalarla tespit edilmiş ve yayımlanmış benzer örnekleri tava olarak tanımlanmış ve 14-15. yüzyıllara tarihlendirilmiştir³¹. Fakat bu çalışmada tespit edilen benzer örneklerinden yola çıkılarak söz konusu buluntular, pilek kapları olarak tanımlanmıştır. Anadolu'da tespit edilebilen benzer formdaki pilek kaplarının Taşkun Kale örnekleri 12-14. yüzyıllara³², Kemah Kalesi örnekleri 12-13. yüzyıllara³³, Şavşat Kalesi 13-15. yüzyıllara³⁴ ve Tille Höyük Kazısı örnekleri 12-13. yüzyıllara³⁵ tarihlendirilmiştir.

30 Önder Er, "Amorium, Yukarı Şehir Bazilika B (2013-2019) Kazılarında Bulunan Orta Çağ Sırsız Seramikleri," 99-103, Kat.no81-82, 84-87.

31 Önder Er, "Amorium, Yukarı Şehir Bazilika B (2013-2019) Kazılarında Bulunan Orta Çağ Sırsız Seramikleri," 105-109, Kat.no93-101.

32 McNicoll, *Taşkun Kale Keban Rescue Excavation, Eastern Anatolia*, Fig.70 /181-185.

33 Özkul Fındık, "Kemah Kalesi Seramik Buluntuları," 247, Tablo 12/1.

34 Yardımcı, "Şavşat Kalesi Kazısı Sırlı ve Sırsız Seramik Buluntuların Değerlendirilmesi," 100, Ka.no.71; Yılmaz, Özkul Fındık ve Aytekin, "Şavşat Kalesi 2016-2017 Kazılarında Bulunmuş Olan Orta Çağ Dönemine Ait Sırsız Seramikler," 416, Tablo 2/G.41.

35 Moore, *Tille Höyük I*, Fig.46/184.

Görsel 8: Pilek Kabı Örneği (Fotoğraf/Çizim M. Kurt)

Çömlek kapları

Çömlek kapları (G.9) olarak tanımlanan Kat.34-38 numaralı örneklerde yarı-küresel formdaki gövdenin yuvarlak bir ağızla sonlandığı görülmektedir. Bunlardan Kat.35-37 numaralı örneklerde ağız kenarından başlayan kulp, gövdenin yaklaşık yarısında sonlanır. Kat.38 numaralı örneğin ağız kenarındaki izden yola çıkarak bu örneğin de kulplu olduğu anlaşılmaktadır. Ağız genişlikleri 8-12 cm. aralığında değişen çömlek kaplarının et kalınlıkları 0,6-,09 cm. aralığında değişmektedir. Yükseklik ölçüsü alınabilen tek örnek ise Kat.34 numaralı parça olup, bu örneğin de yüksekliği 13 cm.'dir. Benzer formdaki küçük boyutlu çömlek kaplarının Karacahisar Kalesi örnekleri 13-14. yüzyıllara³⁶ Bayburt Kalesi örnekleri 12-15. yüzyıllara³⁷, Şavşat Kalesi örnekleri 13-15. yüzyıllara³⁸, Bitlis Kalesi örnekleri 18-19. yüzyıllara³⁹ tarihlendirilmiştir.

Görsel 9: Çömlek Kabı Örneği (Fotoğraf/Çizim M. Kurt)

Kapaklar

Pişirme kap buluntularıyla birlikte kullanılan kapak (G.10) örneklerinden Kat.39-41 numaralı örneklerin yüzeyinde kapak kenarından itibaren merkeze doğru iç içe geçen çember yivler yer almaktadır. Bunlardan Kat.39 numaralı örneğin genişliği 30 cm., yüksekliği 1,7 cm., Kat.40-41 numaralı örneklerin genişlikleri 12 cm. ve yükseklikleri 1,2 cm.'dir. Kapak buluntuları arasında iç

36 Yılmazyaşar, Karasu, Özkul Fındık, *Bizans'tan Osmanlı'ya: Karacahisar Kalesi Seramikleri (2019-2022)*, 362-363, Kat.no.900, Kat.no.902-903.

37 Demet Eryılmaz, "Bayburt Kale Kazısı Seramik Buluntuları" (Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2019), 41-42, Kat.no16-17.

38 Yardımcı, "Şavşat Kalesi Kazısı Sırlı ve Sırsız Seramik Buluntuların Değerlendirilmesi," 87-89, Ka.no.58-60; Yılmaz, Özkul Fındık ve Aytekin, "Şavşat Kalesi 2016-2017 Kazılarında Bulunmuş Olan Orta Çağ Dönemine Ait Sırsız Seramikler," 409, G.9-G.10.

39 Karasu, "Bitlis Kalesi Osmanlı Dönemi Günlük Yaşamında Sırsız Seramikler (2022 Yılı Kazı Sezonu)," 1079, Tablo 1/3.

bükey formdaki tek örnek olan Kat.42 numaralı örneğin ise ağız genişliği 24 cm.'dir. Düz kapak örneklerinden Kat.43-46 numaralı örneklerin ağız genişlikleri 28-34 cm. aralığında, yükseklikleri 1,4-1,8 cm aralığında değişmektedir. Kapak buluntuları arasında yer alan Kat.47 ve Kat.48 numaralı örneklerin gövdeleri kırık olsa da tutamaç kısımları korunabilmiş durumdadır. Bunlardan Kat.47 numaralı örneğin yüksekliği 4,2 cm., Kat.48 numaralı örneğin yüksekliği ise 4,5 cm.'dir. Buluntular arasında yer alan ve ölçüleri alınabilen kapak buluntularının genişlikleri güveç ve çömlek kap buluntularının ağız genişlikleriyle yakın ölçülerdedirler. Söz konusu kapak buluntularının güveç ve çömlek kaplarıyla birlikte kullanılmış olması mümkündür. Kapak buluntularının Amorium Kazısı'nda tespit edilmiş benzer örnekleri 14-15. yüzyıllara⁴⁰, Karacahisar Kalesi örnekleri 13-14. yüzyıllara⁴¹, Komana Kazısı benzer örnekleri 13. yüzyıla⁴² Bayburt Kalesi benzer örnekleri 12-15. yüzyıllara⁴³, Harran Kazı örnekleri 12-13. yüzyıllara⁴⁴, Şavşat Kalesi benzer örnekleri 13-15. yüzyıllara⁴⁵ ve Bitlis Kalesi benzer örnekleri 18-19. yüzyıllara⁴⁶ tarihlendirilmiştir.

Görsel 10: Kapak Örnekleri (Fotoğraf M. Kurt)

Dip parçaları

Sırsız seramik buluntuları arasında yer alan dip parçaları (**G.11**), hamur yapıları, formları ve ölçüleri göz önünde bulundurularak pişirme kap buluntularıyla ilişkilendirilmiştir. Olasılıkla güveç kaplarına ait olan Kat.49, Kat.51-55 numaralı 6 dip örneğinin genişlikleri 25-28 cm., et kalınlıkları 1-1,5 cm aralığında değişmektedir. Küçük boyutlu olduğu için çömlek kaplarıyla ilişkilendirilen Kat.50 numaralı dip örneğinin genişliği ise 10 cm. olup et kalınlığı 0,7 cm.'dir. Pişirme kap buluntularına ait benzer örneklerin tespit edildiği birçok merkezde bu türden dip parçalarını görmek mümkündür.

40 Önder Er, "Amorium, Yukarı Şehir Bazilika B (2013-2019) Kazılarında Bulunan Orta Çağ Sırsız Seramikleri," 274-278, Kat.no419-427.

41 Yılmazyaşar, Karasu, Özkul Fındık, *Bizans'tan Osmanlı'ya: Karacahisar Kalesi Seramikleri (2019-2022)*, 3385-392, Kat.no.964-991.

42 Karasu, "Komana Anadolu Selçuklu Çağı Seramikleri," 390-404, Kat.noS23-51.

43 Eryılmaz, "Bayburt Kale Kazısı Seramik Buluntuları," 36, Kat.no11.

44 Sevcin Ölçer, "Harran Kazıları İslami Dönem Seramikleri" (Doktora tezi, Ege Üniversitesi, 2020), 648-651, Kat.no.K1-4.

45 Yılmaz, Özkul Fındık ve Aytakin, "Şavşat Kalesi 2016-2017 Kazılarında Bulunmuş Olan Orta Çağ Dönemine Ait Sırsız Seramikler," 420, Tablo 6/G.57, G.58.

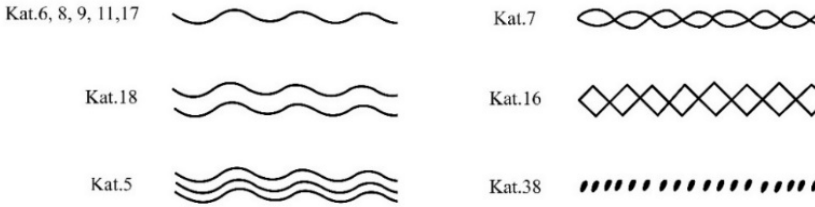
46 Karasu, "Bitlis Kalesi Osmanlı Dönemi Günlük Yaşamında Sırsız Seramikler (2022 Yılı Kazı Sezonu)," 1079, Tablo 1/34-35.

Görsel 11: Dip Örneği (Fotoğraf/Çizim M. Kurt)

Süsleme

Pişirme kap buluntuları süsleme açısından oldukça sade tutulmuştur. Fakat kapların bir kısmının dış yüzeyinde basit kazıma motifler görülmektedir (**G.12**). Kat.6, Kat.8-9, Kat.11 ile Kat.17 numaralı kap buluntularının dış yüzeyinde gövdeyi tek sıra kazıma kıvrım çizgi dolanmaktadır. Kat.5 numaralı kap buluntusunun dış yüzeyinde gövdeyi altlı üstlü olacak şekilde 3 sıra, Kat.18 numaralı kap buluntusunun dış yüzeyinde ise 2 sıra kıvrım çizgi dolanmaktadır. Kat.7 numaralı buluntunun dış yüzeyini iki sıra kıvrım çizgi ile oluşturulmuş uçları birbirine değen yumurta dizisi ve Kat.16 numaralı buluntunun dış yüzeyini tek sıra çapraz kazıma motifi dolanmaktadır. Son olarak Kat.38 numaralı çömlek buluntusunun dış yüzeyinde gövdeyi kazıma noktalarından oluşturulmuş tek sıra motif dolanmaktadır. Bunların dışında Kat.2-3 numaralı güveç kaplarının kulplarında çentik kazıma ve kapak buluntularından Kat.45-46 numaralı parçalarda ikişerli ve üçerli kazıma çizgiler yer almaktadır.

Görsel 12: Kap Buluntularında Görülen Kazıma Bezemeler (Çizim M. Kurt)

Sonuç

Birçok merkezde olduğu gibi Amorium'da da en yoğun ele geçen buluntu türlerinden birini sırsız seramik kap parçaları oluşturmaktadır. Amorium İç Sur kazılarında ele geçen örnekler, kapların işlevine uygun olacak şekilde yoğun mika ve kuvars içerikli iki farklı hamur yapısı sergilemektedir. Pişirme ya da ısıtma kapları olarak tanımlanan söz konusu buluntular, güveç, pilek, çömlek ve bu kap buluntularıyla ilişkili kapak ve dip parçalarından oluşmaktadır. Pişirme kapları arasında yer alan ve 4 tip halinde değerlendirilen güveç kapları, sırsız seramiklerin büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır. Pilek, çömlek, kapak ve dip parçası buluntuları ise daha az örnekle temsil edilmektedir.

Sırsız seramik buluntularının bölge ya da tarih aralığı fark etmeksizin çoğunlukla benzer formda olduğu görülür. Olasılıkla çeşitli gıdaları pişirme, ısıtma ya da saklamaya yönelik ortak ihtiyaç, bu ihtiyacın karşılanması noktasında işleve uygun benzer kap formlarının ortaya çıkışını sağlamıştır. Nitekim Anadolu’da başta Amorium olmak üzere, Karacahisar Kalesi, Smyrna Kazısı, Komana Kazısı, Şavşat Kalesi, Bitlis Kalesi, Taşkun Kale, Kemah Kalesi, Tille Höyük Kazısı, Bayburt Kalesi ve Harran Kazısı’nda tespit edilebilen benzer örneklerinin farklı dönemlere tarihlendirildiği görülür. Bu merkezlerin yanı sıra coğrafi olarak geniş bir dağılıma ve geniş bir zaman aralığına tarihlendirilen benzer formda birçok örnek tespit etmek mümkündür. Bu nedenle Amorium pişirme kap buluntularının tarihlendirme önerisinde ele geçtikleri alanlara odaklanmak ve buluntu-mekân ilişkisi üzerinden bir değerlendirmede bulunmak daha yararlı olacaktır.

Amorium pişirme kap buluntuları, kazı çalışmalarına 2014 yılında başlanan İç Sur alanında ele geçmiştir. Günümüze kadar devam eden çalışmalarda Bizans Dönemi’ne tarihlenen İç Sur duvarları ve kule yapıları, bütün hatlarıyla ortaya çıkarılmıştır. İç Sur’un kentteki Bizans varlığının 11. yüzyıldan sonra sona ermesiyle 13-15. yüzyıllarda Türk-İslam Dönemi⁴⁷ yerleşimcileri için korunaklı bir yaşam alanı olarak tercih edilmiş olması mümkündür. Öyle ki alan içerisinde sur duvarlarından yararlanılarak inşa edilen çok sayıda ocak nişli mekân açığa çıkarılmıştır. Kentin yeni yerleşimcilerinin günlük barınma ihtiyaçlarını karşıladıkları ve 13-15. yüzyıllara tarihlenen bu mekânlarda Selçuklu, Beylikler ve Erken Osmanlı Dönemi’ne tarihlenen çok sayıda sırlı seramik kap parçası, sırlı tuğla örnekleri ile tarım aletleri, nal buluntuları, bronz ağırlık ve kapı aksamı gibi maden buluntular ele geçmiştir. Çalışmaya konu olan pişirme kap buluntuları ise yine aynı mekânlarda içerisinde 13-15. yüzyılları işaret eden tabakalarda tespit edilmiştir. Dolayısıyla güveç, pilek, çömlek, kapak ve dip parçalarından oluşan tüm pişirme kap buluntularını da aynı dönem aralığına yani 13-15. yüzyıllara tarihlemek mümkündür. Ayrıca söz konusu mekânlarda açığa çıkarılan ocaklar ve pişirme kap buluntularında oluşan yanık izleri, pişirme kap buluntuları ile bu ocakların ilişkisini açıkça ortaya koymaktadır. Öyle anlaşılıyor ki mekânlara ait ocaklarda pişirme kap buluntularıyla hazır hale getirilen gıdalar, yine aynı tabakalarda tespit edilen sırlı seramik kap buluntularıyla servis edilmiştir.

Amorium pişirme kap buluntularıyla ne tür gıdaların pişirilip hazır hâle getirildiğini kesin bir dille ifade etmek şimdilik mümkün değil. Fakat bu noktada dönemin sofrası kültürü göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapılabilir. Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Dönemi’nde genel olarak et ve tahıl ürünlerinden yapılan yemek ve çorba çeşitlerinin günlük besin alışkanlığı içerisinde tüketildiği bilinmektedir⁴⁸. Bu noktada Ebul Fida’nın aktarımları⁴⁹ ile

47 Yılmazyaşar ve Demirel Gökalp, “Amorium’da Yukarı Şehir İç Sur Kazıları (2014-2018),” 1021.

48 Galip Akın, Vahdet Özkoçak ve Timur Gültekin, “Geçmişten Günümüze Geleneksel Anadolu Mutfak Kültürünün Gelişimi,” *Antropoloji* 30, (2015), 41-44. https://doi.org/10.1501/antro_0000000319; Yasemin Solmaz ve Dilek Dülger Altın, “Türk Mutfak Kültürü ve Beslenme Alışkanlıkları Üzerine Bir Değerlendirme,” *Safran Kültür ve Araştırma Dergisi* 1/3, (2018), 112-116.

49 Ebü’l Fida Amorium’un Türk-İslam Dönemi yerleşimine ilişkin şunları ileri sürer: “Amuriye büyük bir şehirdir. Güçlü, sağlam bir kaleye sahiptir. Bu kale şehrin içindedir. Halkın büyük çoğunluğu Türkmendir. Bağ ve

İç Sur kazılarında ele geçen tarım aletlerinden kentte çeşitli tarımsal faaliyetlerin yürütüldüğü ve yine İç Sur alanı içerisinde ele geçen büyük baş hayvan nalları ve hayvan kemiklerinden de hayvancılıkla uğraşıldığı anlaşılmaktadır. Tüm bu veriler göz önünde bulundurularak Amorium pişirme kap buluntularıyla et ve çeşitli tahıl ürünlerinin dönemin besin alışkanlığına uygun olacak şekilde tüketime hazır hâle getirilmiş olabileceğini söylemek mümkündür.

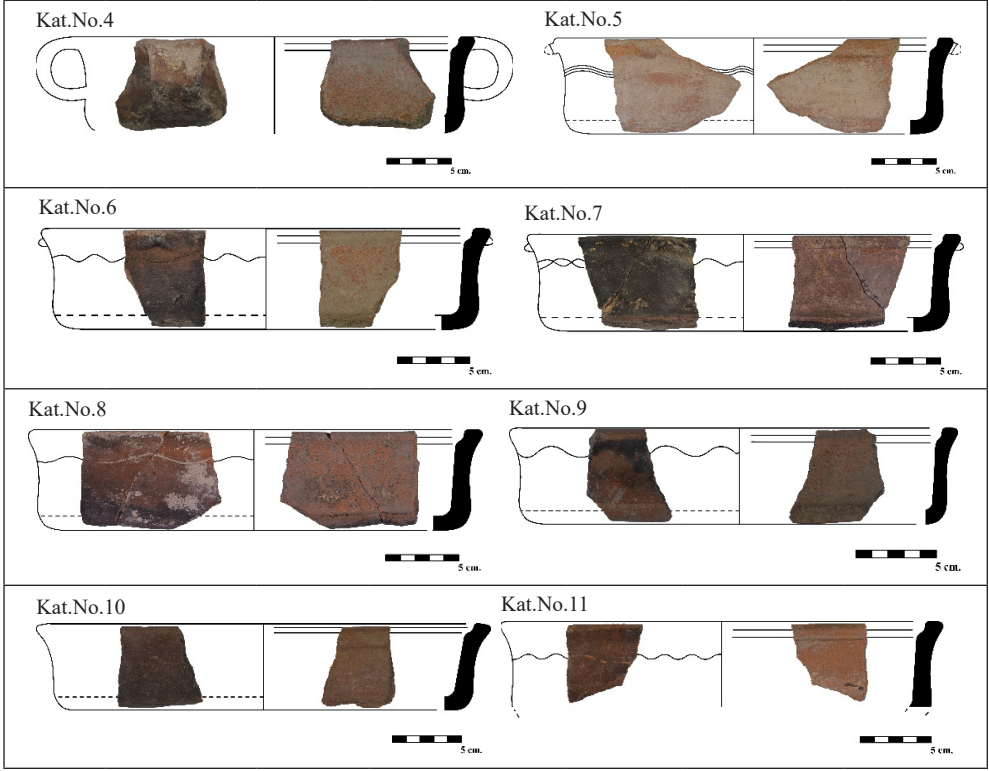
Katalog						
Kat.No	Bul. No.	Bul. Yeri	Bul. Kotu	Hamur	Çap	Yük.
1	AMR21-488	İS-34	977,25-976,54	Tip A	A.Ç: 32 cm.	7,5 cm.
2	AMR21-981	İS-28	975,41-973,75	Tip A	A.Ç: 31,8 cm.	7,2 cm.
3	AMR18-902	İS-1	975,31	Tip A	A.Ç: 32 cm.	7,4 cm.
4	AMR18-900	İS-9	978,57	Tip A	A.Ç: 31,5 cm.	7,5 cm.
5	AMR21-427	İS-29	976,75-975,82	Tip A	A.Ç: 31 cm.	7,3 cm.
6	AMR18-901	İS-9	977,06	Tip A	A.Ç: 32 cm.	7,5 cm.
7	AMR21-385	İS-30	975,12-973,65	Tip A	A.Ç: 32 cm.	6,6 cm.
8	AMR20-49	İS-9	977,66-976,35	Tip A	A.Ç: 32 cm.	7,4 cm.
9	AMR21-980	İS-32	976,49-975,60	Tip A	A.Ç.: 29 cm.	6 cm.
10	AMR21-584	İS-26	976,95-976,58	Tip A	A.Ç: 30 cm.	5,5 cm.
11	AMR21-404	İS-28	976,10-975,48	Tip A	A.Ç: 30 cm.	6 cm.

Kat.No.1

Kat.No.2

Kat.No.3

Bostan'ı azdır. Birkaç çeşmesi ve nehri vardır. Adı tarihlerden gelmiştir. Mu'tasım tarafından kuşatılan şehir burasıdır." Bk. Koçak, "Arkeolojik Veriler ve Yazılı Kaynaklar Işığında Amorium Kenti'nin Tarihi (En eski çağlardan Bizans yerleşiminin sonuna kadar)," 62.

Kat.No	Bul. No.	Bul. Yeri	Bul. Kotu	Hamur	Çap	Yük.
12	AMR18-613	İS-4	-	Tip A	A.Ç: 33 cm.	10,4cm.
13	AMR21-256	İS-7	976,28	Tip B	A.Ç: 31 cm.	-
14	AMR22-117	İS-35	977,17-976-57	Tip B	A.Ç: 28 cm.	-
15	AMR21-982	İS-32	975,06-973,54	Tip A	A.Ç: 29 cm.	9,5 cm.
16	AMR18-163	İS-9	978,57	Tip A	A.Ç: 26 cm.	-
17	AMR18-473	İS-5	977,94	Tip B	A.Ç: 26 cm.	-
18	AMR18-159	İS-9	978,57	Tip A	A.Ç: 29 cm.	-
19	AMR20-51	İS-15	978,82-978,11	Tip A	A.Ç: 30 cm.	-
20	AMR20-193	İS-GB	974,49-973,24	Tip B	A.Ç.: 26 cm.	-
21	AMR21-207	İS-27	975,43-973,21	Tip B	A.Ç: 30 cm.	-
22	AMR21-308	İS-27	975,43-973,21	Tip A	A.Ç: 29 cm.	-
23	AMR21-127	İS-32	975,60-975,41	Tip A	A.Ç: 31 cm.	-
24	AMR18-513	İS-4	-	Tip B	A.Ç: 30 cm.	-
25	AMR18-141	İS-9	978,57	Tip B	A.Ç: 28 cm.	-
26	AMR21-211	İS-27	975,43-973,21	Tip B	A.Ç: 30 cm.	-
27	AMR18-426	İS-12	977,70	Tip B	A.Ç: 31 cm.	-

Kat.No.12

Kat.No.13

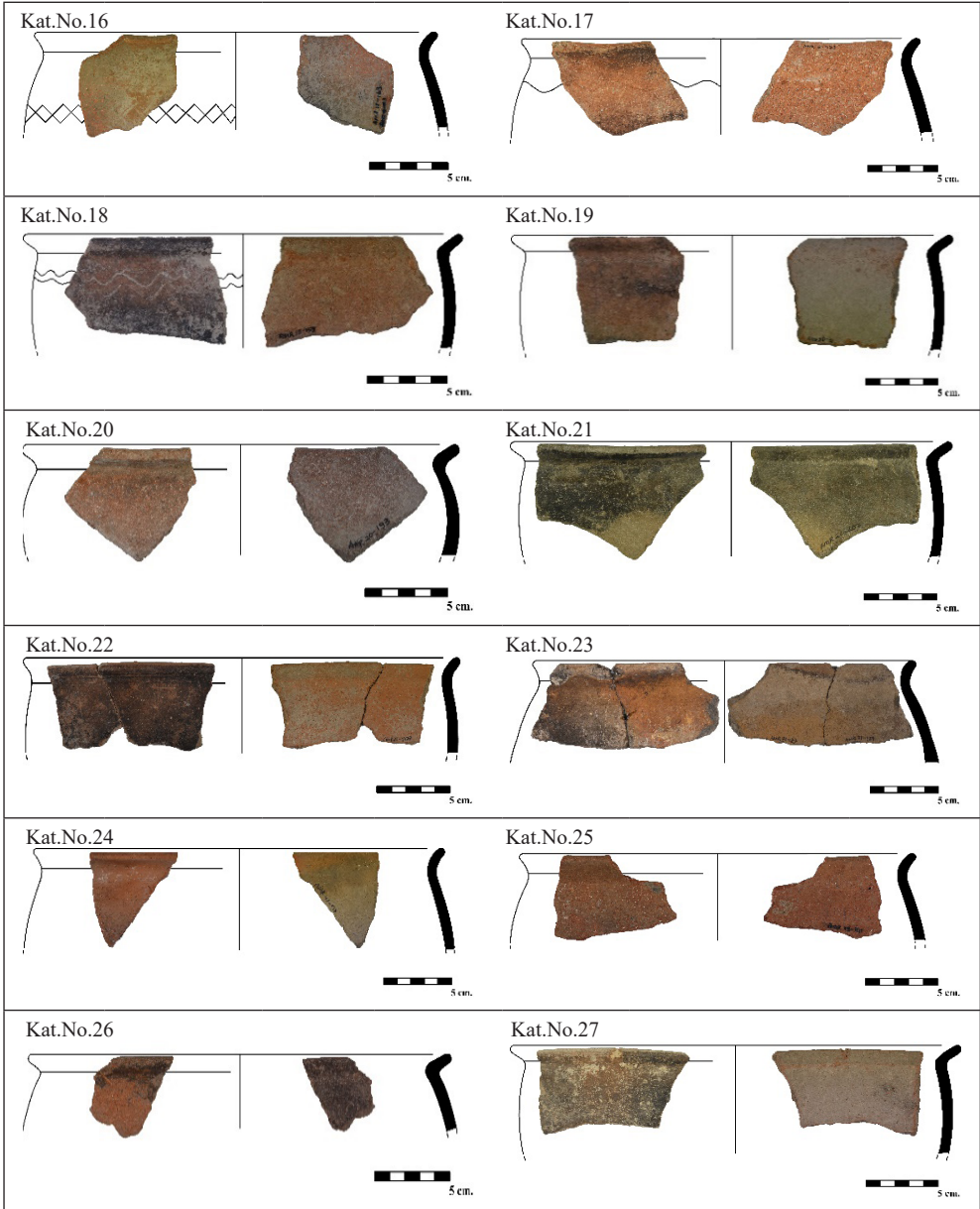

Kat.No.14

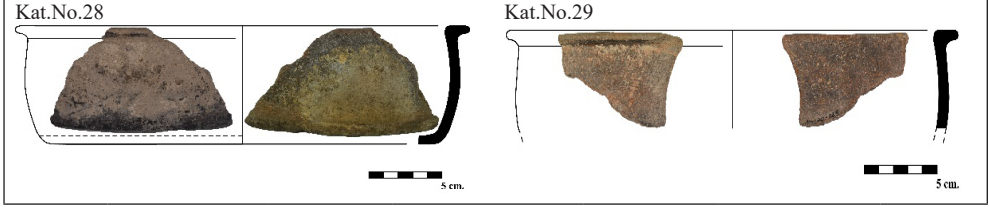

Kat.No.15

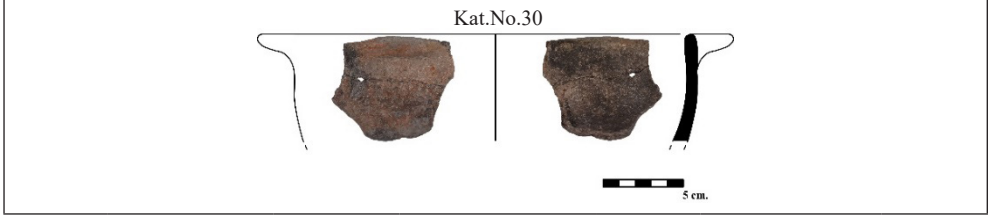

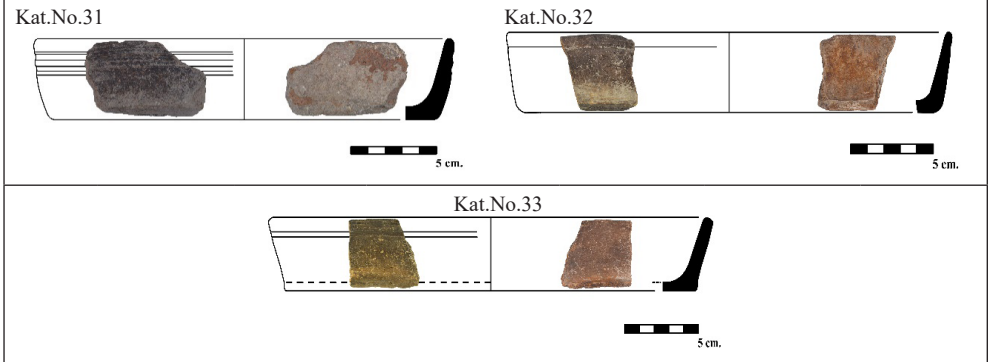
Kat.No	Bul. No.	Bul. Yeri	Bul. Kotu	Hamur	Çap	Yük.
28	AMR20-224	İS-19	978,88-977,44	Tip B	A.Ç: 28 cm.	8 cm.
29	AMR20-265	İS-21	978,16-977,35	Tip B	A.Ç: 30 cm.	-

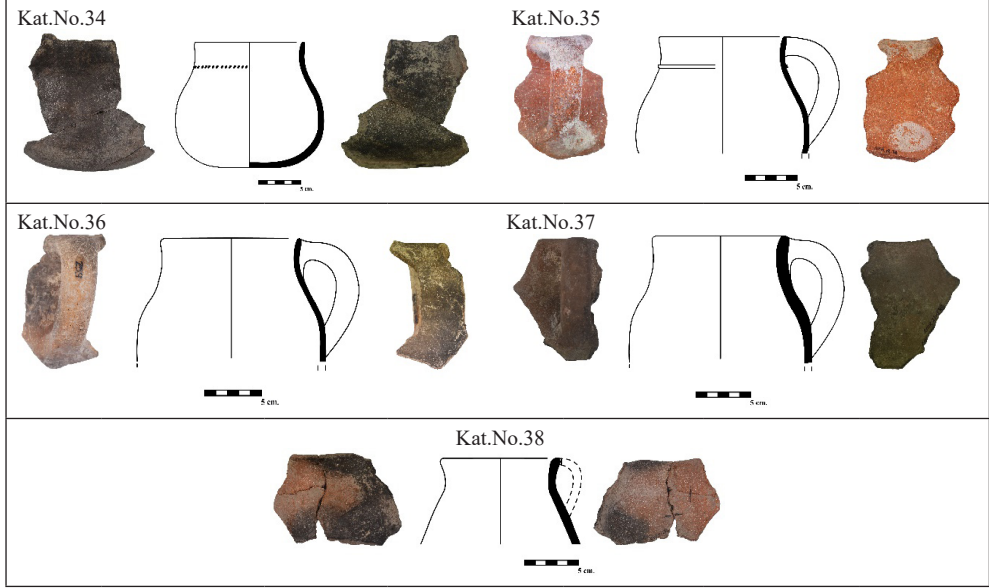
Kat.No	Bul. No.	Bul. Yeri	Bul. Kotu	Hamur	Çap	Yük.
30	AMR20-180	İS-GB	974,53-973,24	Tip B	A.Ç: 25 cm.	-

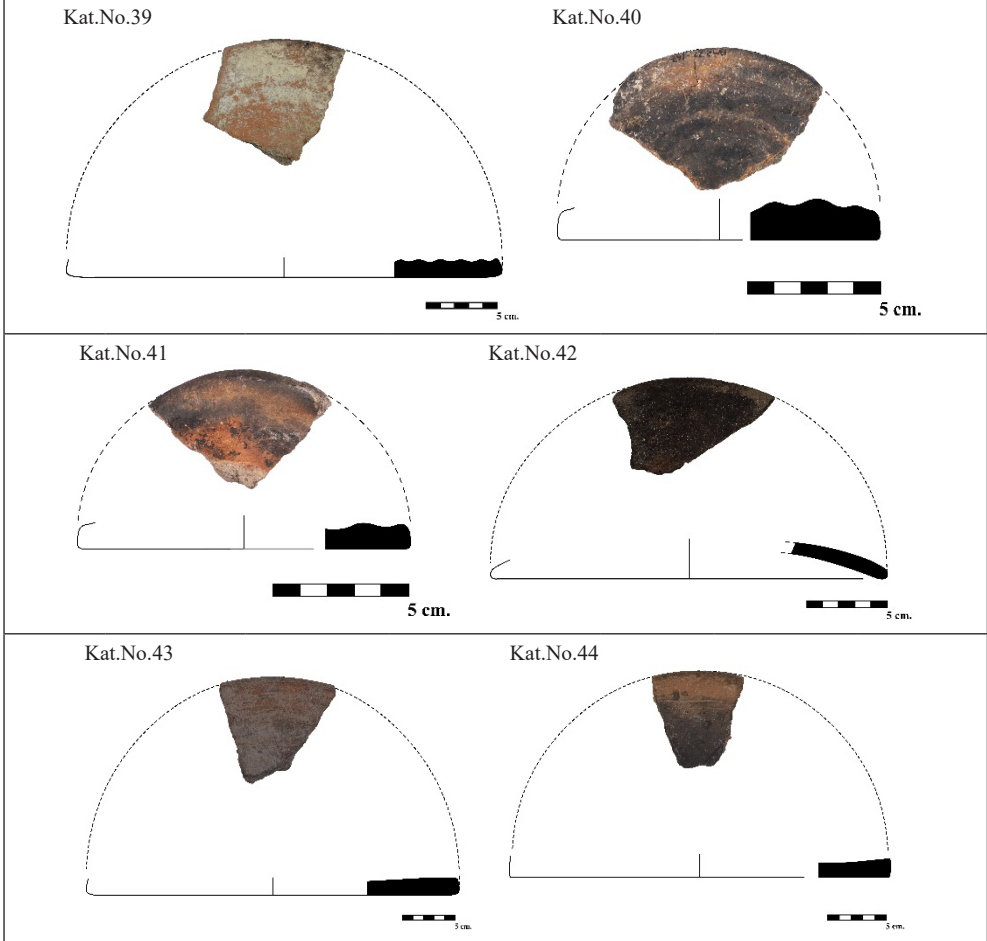
Kat.No	Bul. No.	Bul. Yeri	Bul. Kotu	Hamur	Çap	Yük.
31	AMR18-10	İS-5	978,67	Tip A	A.Ç: 24 cm.	4,7 cm.
32	AMR18-603	İS-18	977,45-977,28	Tip A	A.Ç: 26 cm.	4 cm.
33	AMR21-453	İS-19	978,88-977,44	Tip A	A.Ç: 28 cm.	4,2 cm.

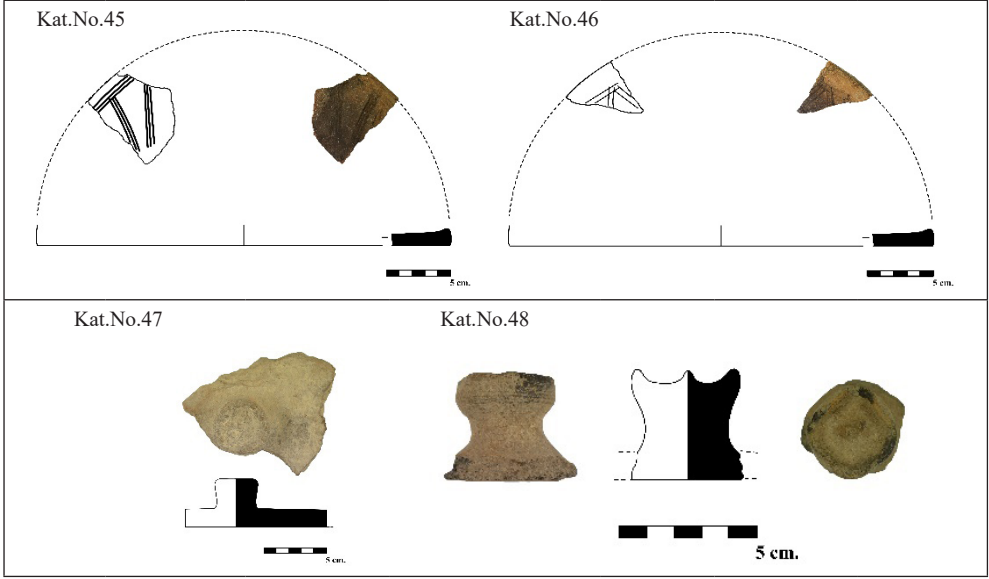

Kat.No	Bul. No.	Bul. Yeri	Bul. Kotu	Hamur	Çap	Yük.
34	AMR22-203	İS-35	977,17-976,57	Tip B	A.Ç: 12 cm.	13 cm.
35	AMR18-38	İS-GB	974,75-974,47	Tip B	A.Ç: 8 cm.	-
36	AMR18-259	İS-10	977,76	Tip B	A.Ç: 12 cm.	-
37	AMR21-348	İS-27	976,91-976,56	Tip B	A.Ç: 11,8 cm.	-
38	AMR22-174	İS-35	977,17-976,57	Tip B	A.Ç: 12 cm.	-

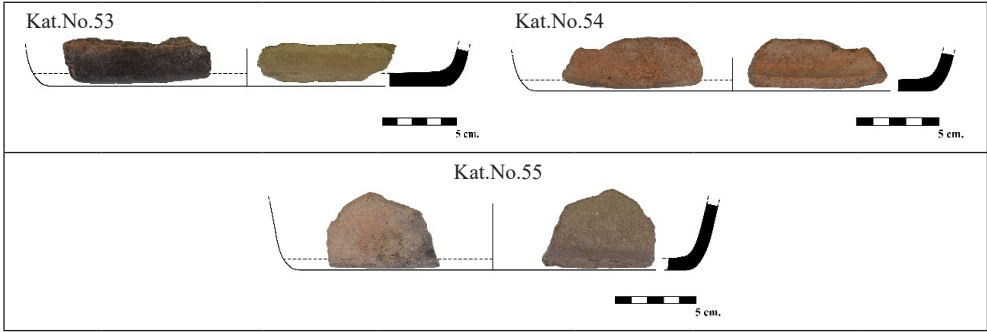
Kat.No	Bul. No.	Bul. Yeri	Bul. Kotu	Hamur	Çap	Yük.
39	AMR18-193	İS-10	977,76	Tip A	A.Ç: 30 cm.	1,7 cm.
40	AMR22-167	İS-33	976,59-975,06	Tip B	A.Ç: 12 cm.	1,2 cm.
41	AMR22-153	İS-33	976,59-975,06	Tip B	A.Ç: 12 cm.	1,2 cm.
42	AMR20-311	İS-24	975,61	Tip B	A.Ç: 24 cm.	-
43	AMR21-267	İS-27	975,43-973,21	Tip A	A.Ç: 34 cm.	1,8 cm.
44	AMR21-448	İS-30	975,12-973,65	Tip B	A.Ç: 28 cm.	1,5 cm.
45	AMR21-449	İS-30	975,12-973,65	Tip B	A.Ç: 32 cm.	1,4 cm.
46	AMR18-991	İS-1	975,31	Tip B	A.Ç: 32 cm.	1,4 cm.
47	AMR18-475	İS-12	977,70	Tip A	-	4,2 cm.
48	AMR21-217	İS-27	975,43-973,21	Tip A	-	4,5 cm.

Kat.No	Bul. No.	Bul. Yeri	Bul. Kotu	Hamur	Çap	Yük.
49	AMR20-199	İS-20	978,22-977,29	Tip B	K.Ç: 26 cm.	-
50	AMR22-92	İS-34	977,25-976,54	Tip B	K.Ç: 10 cm.	-
51	AMR22-998	İS-34	977,25-976,54	Tip B	K.Ç: 25,5 cm.	-
52	AMR22-89	İS-34	977,25-976,54	Tip B	K.Ç: 26 cm.	-
53	AMR22-86	İS-34	977,25-976,54	Tip B	K.Ç: 28 cm.	-
54	AMR14-855	İS-GB	974,18-973,12	Tip A	K.Ç: 25 cm.	-
55	AMR21-985	İS-28	975,41-973,75	Tip A	A.Ç: 25,4 cm.	-

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça / References

- Akın, Galip, Vahdet Özkoçak ve Timur Gültekin. "Geçmişten Günümüze Geleneksel Anadolu Mutfak Kültürünün Gelişimi." *Antropoloji* 30, (2015): 33-52. https://doi.org/10.1501/antro_0000000319
- Altunsapan, Mehmet Erol ve Meydan Palah. *Eskişehir Karacahisar Kalesi Kazı Buluntuları (2011-2014)*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 2018.
- Demirel Gökalp, Zeliha, Ayşe Ceren Erel ve Hasan Yılmazyaşar. "2016 Yılı Amorium Kazısı." 39. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 2, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2018, 557-570.
- Demirel Gökalp, Zeliha, Ayşe Ceren Erel, Nikos Tsiviskis ve Hasan Yılmazyaşar. "2014 Yılı Amorium Kazısı." 37. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 3, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2016, 199-214.
- Demirel Gökalp, Zeliha, Ayşe Ceren Erel, Nikos Tsiviskis ve Hasan Yılmazyaşar. "Amorium Kazıları 2017." 40. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 3, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2019, 713-725.
- Demirel Gökalp, Zeliha, Ayşe Ceren Erel, Nşkos Tsiviskis, Hasan Yılmazyaşar ve Mehmet Kurt. "2018 Yılı Amorium Kazıları." 41. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 4, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2020, 567-578.
- Demirel Gökalp, Zeliha, Ayşe Ceren Erel, Nşkos Tsiviskis, Hasan Yılmazyaşar ve Mehmet Kurt. "2019 ve 2020 Yılı Amorium Kazıları." *2019 ve 2020 Yılı Kazı Çalışmaları* 4 Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2022, 505-518.
- Demirel Gökalp, Zeliha, Nikos Tsiviskis, Mehmet Kurt ve Çağla Bulduk. "2021 Yılı Amorium Kazıları." 42. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2023, 491-500.
- Doğar, Lale ve Muhsine Eda Armağan. "Amorium, Yukarı Şehir İç Sur Alanı Kazısından Geç Orta Çağ Sırlı Seramikleri Üzerine İlk Gözlemler." *Art-Sanat* 14, (2020): 71-110. <https://doi.org/10.26650/artsanat.2020.14.0004>;

- Eryılmaz, Demet. "Bayburt Kale Kazısı Seramik Buluntuları." Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2019.
- Gök, Sevinç. "İzmir'in Ticari Yaşamında Osmanlı ve Avrupa Seramiklerinin Yeri." *Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri*, editör Akın Ersoy ve Gözde Şakar içinde 61-78, İstanbul: Ege Yayınları, 2015.
- Iverson, Eric A. "Amorium in the Byzantine Dark Ages (seventh to ninth centuries)." *Post-Roman Towns, Trade and Settlement in Europe and Byzantium, Vol. 2, Byzantium, Pliska, and the Balkans*, editör Joachim Henning içinde 25-29, Berlin: Walter de Gruyter, 2007.
- Karasu, Yunus Emre. "Bitlis Kalesi Osmanlı Dönemi Günlük Yaşamında Sırsız Seramikler (2022 Yılı Kazı Sezonu)." *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 11, (2023): 1066-1088. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1310053>
- Karasu, Yunus Emre. "Komana Anadolu Selçuklu Çağı Seramikleri." Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 2020.
- Koçak, Talat. "Arkeolojik Veriler ve Yazılı Kaynaklar Işığında Amorium Kenti'nin Tarihi (En eski çağlardan Bizans yerleşiminin sonuna kadar)." Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, 2018.
- Kurt, Mehmet. "Amorium İç Sur Kazıları (2020-2021) Beylikler ve Erken Osmanlı Dönemi Sırlı Seramik Buluntuları." *ODÜSOBİAD* 12/2, (2022): 2291-2306. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1094700>
- Kurt, Mehmet. "Amorium Kenti Yukarı Şehir kazılarında 2013-2021 yıllarında bulunan Türk Dönemi madeni tarım aletleri." *Anadolu'da Bir Çınar, Prof. Dr. M. Erol Altınsoğan 60. Yaş Armağanı*, editör B. Yelda Olcay Uçkan içinde 331-338, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2022.
- Kurt, Mehmet. "2022 Yılı Amorium İç Sur ve Bazilika B Kazıları Sırlı Seramik Buluntuları." *ASOS JOURNAL* 136, (2023): 263-281. DOI : 10.29228/ASOS.66581
- Lightfoot, Chris ve Mücahide Lightfoot. *Anadolu'da bir Bizans Kenti Amorium*. İstanbul: Homer Kitabevi, 2007.
- McNicoll, Anthony. *Taşkun Kale Keban Rescue Excavation, Eastern Anatolia*. Oxford: Oxford Bar, 1983.
- Mete, Zeliha *Seramik Kimyası*. İzmir: Tibyan Yayıncılık, 2020.
- Moore, John. *Tille Höyük I*. Ankara: British Institute of Archaeology, 1993.
- Ölçer, Sevcen. "Harran Kazıları İslami Dönem Seramikleri." Doktora tezi, Ege Üniversitesi, 2020.
- Önder Er, Çiğdem. "Amorium, Yukarı Şehir Bazilika B (2013-2019) Kazılarında Bulunan Orta Çağ Sırsız Seramikleri." Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, 2023.
- Özkul Fındık, Nurşen. "Kemah Kalesi Seramik Buluntuları." *Kemah Kalesi Kazıları*, ed. Muhammet Lütfü Kındırlı içinde 225-251, Erzincan: Erzincan Valiliği Kültür Yayınları, 2020.
- Solmaz, Yasemin ve Dilek Dülger Altın. "Türk Mutfak Kültürü ve Beslenme Alışkanlıkları Üzerine Bir Değerlendirme." *Safran Kültür ve Araştırma Dergisi* 1/3, (2018): 108-124.
- Yardımcı, Melih. "Şavşat Kalesi Kazısı Sırlı ve Sırsız Seramik Buluntuların Değerlendirilmesi." Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 2015.
- Yılmaz, Güler, Nurşen Özkul Fındık ve Osman Aytekin. "Şavşat Kalesi 2016-2017 Kazılarında Bulunmuş Olan Orta Çağ Dönemine Ait Sırsız Seramikler." *Art-Sanat* 18 (2022): 399-431. DOI: 10.26650/artsanat.2022.18.1004283
- Yılmazyaşar, Hasan ve Zeliha Demirel Gökalp. "Amorium'da Yukarı Şehir İç Sur Kazıları (2014-2018)." *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21/4, (2021): 1017-1050. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1039496>
- Yılmazyaşar, Hasan, Yunus Emre Karasu ve Nurşen Özkul Fındık. *Bizans'tan Osmanlı'ya: Karacahisar Kalesi Seramikleri (2019-2022)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2023.